

POLITICA DE APĂRARE A ROMÂNIEI ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ÎN NATO ȘI ADERĂRII LA UE

Cpt.cdor. Margareta ALEXANDRESCU

On processing events and their desirable predictability, we must underline that the enforcement of transatlantic relation, between NATO and European Union, is and will be essential for the establishing a new regional architecture of security and stability.

Actuala arhitectură de securitate reflectă trăsăturile esențiale ale mediului geopolitic și geostrategic în care se derulează tranziția către sistemul internațional multipolar și se desfășoară competiția între puteri, în spațiul euroatlantic, pentru redistribuirea rolurilor unor actori puternici, care, înainte de toate, își canalizează eforturile pentru a-și rezolva propriile interese.

„Mediul de securitate al secolului XXI este caracterizat de transformări substanțiale, care necesită adaptarea criteriilor clasice de analiză a securității internaționale.”¹

Într-o lume complexă, dinamică și conflictuală, aflată în plin proces de globalizare, înțelegerea profundă a tendințelor majore de evoluție a lumii și a modului în care fiecare țară are șansa să devină parte activă a acestui proces este o condiție esențială a oricărui progres. Egal importantă – și deopotrivă esențială – este cunoașterea, înțelegerea și evaluarea corectă a proceselor interne, a gradului de coeziune socială, a capacității de mobilizare pentru realizarea unor astfel de proiecte naționale.

România – parte integrantă a civilizației euroatlantice, participant activ la noua construcție europeană – promovează, protejează și apără democrația, respectă drepturile și libertățile fundamentale ale omului și acționează, în îndeplinirea intereselor sale legitime, în conformitate cu prevederile dreptului internațional, pentru accelerarea modernizării și dezvoltării sale economice și sociale, asigurarea unui standard de viață european și afirmarea identității naționale.

Complexitatea provocărilor la adresa securității indică o nevoie crescută de modificare, redimensionare și redirectionare a politicii de

¹ *Carta Albă a securității și apărării naționale*, București, 2004, p. 2.

securitate/apărare, a statelor atât ca entități statale, cât și în cadrul organizațiilor internaționale de securitate (NATO, UE, OSCE, ONU).

Parte esențială a politicii de securitate națională, politica de apărare a României este menită să asigure apărarea militară a țării noastre, prin îndeplinirea următoarelor două sarcini interdependente:

- asigurarea coeziunii proceselor și strategiilor de apărare ca bază pentru reforma militară prin stabilirea priorităților politice în vederea alocării fondurilor necesare și promovarea la nivel guvernamental a obiectivelor militare;
- dezvoltarea cooperării militare internaționale, participarea la inițiativele politico-militare multilaterale, exerciții militare și operațiuni în sprijinul păcii.

Obiectivul primordial al politicii de apărare este descurajarea oricărei încercări de agresiune împotriva României și apărarea intereselor naționale fundamentale, dacă este nevoie prin mijloace militare.

Politica de apărare a României, având ca bază obiectivul strategic de integrare deplină în organizațiile de securitate europene și euroatlantice, se realizează prin întărirea relațiilor cu țările occidentale și consolidarea cooperării bilaterale și multilaterale cu țările din aria sa geografică. Prin urmare, cooperarea militară internațională urmărește următoarele obiective:

- intensificarea colaborării cu structurile integrate de securitate europene și euroatlantice;
- susținerea realizării Obiectivelor Forței;
- extinderea și amplificarea relațiilor bilaterale cu țările membre NATO;
- dezvoltarea unor relații militare de bună vecinătate cu statele din regiune;
- intensificarea cooperării cu celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace;
- menținerea și dezvoltarea cooperării cu armatele unor state din alte zone geografice ale lumii, care prezintă interes pentru România și armata sa.

Evoluția evenimentelor politice și militare din arealul de interes, impune reanalizarea politicii de apărare a României, care trebuie proiectată în vederea promovării intereselor și obiectivelor politico-militare naționale, concomitent cu asigurarea celor internaționale, proces ce se realizează prin îndeplinirea celor două obiective interconexe, și anume:

- dezvoltarea diplomației apărării prin promovarea cooperării militare și în domeniul securității, astfel încât aceasta să determine un impact vizibil asupra consolidării instituțiilor statale, consolidării dialogului strategic și schimbului de informații în domeniul militar, promovării stabilității, încrederii și securității prin cooperare;

- asigurarea coeziunii și coordonării strategiilor sectoriale în domeniul apărării (restructurarea și modernizarea forțelor, asigurarea îndeplinirii obiectivelor rezultate în urma aderării la Uniunea Europeană, gestionarea eficientă a politicilor de personal și a resurselor disponibile etc.).

Astfel, premisele fundamentale ale politicii de apărare trebuie adaptate la tipologia riscurilor și crizelor prin încorporarea, alături de diplomația preventivă, a unor noi misiuni ale forțelor armate și definirea parametrilor de adaptare a organismului militar la promovarea intereselor naționale și internaționale pe baza responsabilităților și angajamentelor asumate față de organizațiile și instituțiile de securitate, pe baza unor obiective ale politicii de apărare.

Obiectivele politicii de apărare a României sunt:²

- consolidarea statului României ca stat membru NATO și UE și dezvoltarea profilului strategic al României în cadrul acestor organizații;
- continuarea reformei organismului militar pentru dezvoltarea unei capacități de apărare credibile, moderne și eficiente;
- întărirea controlului civil și democratic asupra Armatei și perfecționarea mecanismelor de realizare a acestuia, în conformitate cu principiile și valorile democrației;
- consolidarea statutului României de contribuitor la securitatea regională și globală.

Materializarea obiectivelor politicii de apărare de către Armata României vizează următoarele direcții de acțiune³:

- trecerea la o armată pe bază de voluntariat și revizuirea structurii de forțe;
- continuarea procesului de modernizare a tehnicii militare și a echipamentelor;
- îndeplinirea obligațiilor asumate de România în procesul de integrare în NATO;
- participarea la dezvoltarea politicii europene de securitate și apărare a UE;
- consolidarea sistemului de planificare multianuală a resurselor;
- optimizarea capacității combative a forțelor armate;
- perfecționarea managementului resurselor umane;
- dezvoltarea relațiilor civili-militari și îmbunătățirea mecanismelor de exercitare a controlului civil;
- dezvoltarea și optimizarea cooperării militare bilaterale și multilaterale.

² *Carta Albă a securității și apărării naționale*, București, 2004, p.11.

³ *Carta Albă a securității și apărării naționale*, București, 2004, pp. 11-12.

În acest context, Armata României își va asuma responsabilități sporite, astfel:

- România își realizează apărarea teritoriului și a intereselor sale naționale în cadrul NATO și UE, va participa la întreaga gamă de misiuni a Alianței și Uniunii. În consecință, Armata României va crește numărul unităților dislocabile, cu timp redus de reacție și cu sprijin de luptă și sprijin logistic adecvat;

- consolidarea statutului de membru NATO se desfășoară simultan cu „primii pași” în Uniunea Europeană. Derularea întregului proces de negociere cu UE presupune implicarea României în realizarea politicii europene de securitate și apărare, pe linia participării la dezvoltarea Headline Goal 2010 și a noilor capacități ale Uniunii Europene;

- terorismul internațional a modificat concepția de angajare a armatei în prevenirea și în combaterea acestuia. Armata va continua să acționeze, în cooperare cu celelalte instituții responsabile, pentru prevenirea și gestionarea situațiilor generate de terorism și alte amenințări asimetrice la adresa securității naționale, cât și la nivel regional și global;

- participarea la inițiative de cooperare militară regională va fi utilizată, în special, pentru îmbunătățirea sprijinului acordat eforturilor de stabilizare ale NATO și UE, precum și pentru consolidarea încrederii și cooperării la nivel internațional;

- România este parte în cadrul tratatelor și inițiativelor internaționale privind controlul și verificarea armamentelor, dezarmarea și neproliferarea armelor convenționale și de distrugere în masă. În acest context, Armata României va continua să se implice în procesul de consolidare a măsurilor privind întărirea încrederii și securității în Europa.

Niciodată, în istoria modernă a omenirii, nu au existat atâtea elemente de incertitudine. Din această perspectivă, noile amenințări la adresa securității obligă statele membre și partenerii ale organizațiilor internaționale de securitate să conlucreze pentru apărarea valorilor comune de democrație, securitate și libertate.

Aderarea României la organizațiile internaționale de securitate presupune atât responsabilități, cât și oportunități suplimentare care trebuie adaptate la noile cerințe, la tipologia amenințărilor și riscurilor din mediul de securitate, în condițiile existenței unor vulnerabilități față de acestea.

Transformarea NATO are drept scop crearea unui cadru înalt de cooperare și de încredere reciprocă, de care va beneficia toată Europa. Ca parte a transformării sale, NATO clădește un parteneriat real și pragmatic cu multe țări, care nu sunt membre ale Alianței, în scopul creării unei Europe mai transparente în care gradul de neînțelegere și neîncredere să fie redus.

Pornind de la deciziile și concluziile adoptate la nivelul structurilor de conducere ale NATO, se impune realizarea unui set de măsuri, necesare prevenirii/combaterii riscurilor și amenințărilor în vederea întăririi stabilității și securității regionale și globale. Dintre măsurile necesare, apreciem că, la nivelul țării noastre poate fi avut în vedere realizarea unui sistem unic de avertizare timpurie și management al crizelor la care să participe toate componentele securității naționale, parte a unui sistem complex internațional, care, poate elimina neajunsurile existente, iar eficiența lui va fi asigurată de:

- componenta conceptuală, care este materializată printr-un set de documente referitoare la teoriile, tacticile, tehnicile și procedurile necesare îndeplinirii și însușirii acestora de către personalul implicat;
- componenta acțională implică realizarea entităților structurale specifice misiunilor operaționale;
- cadrul legislativ și funcțional, specific managementului crizelor, care să concentreze atât prevederi ale reglementărilor internaționale, cât și naționale;
- armonizarea politicilor de securitate naționale cu cele ale NATO și UE;
- dezvoltarea relațiilor internaționale, bi și multilaterale între statele europene, membre sau partenere la diverse organisme regionale de securitate;
- cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale de securitate (ONU, NATO, UE, OSCE) pentru dezvoltarea unor mecanisme de securitate viabile și colaborare în cadrul operațiilor de stabilitate la nivel regional și global.

Din punctul de vedere al asigurării securității, România nu mai este singură, fiind membră NATO, se poate baza pe forța Alianților în apărarea teritoriului și a intereselor sale naționale, dar în același timp îi revine misiunea de a participa la efortul de apărare colectivă în cadrul Alianței Nord-Atlantice, la îndeplinirea angajamentelor și responsabilităților asumate către Uniunea Europeană sau alte organizații de securitate, de tip zonal și regional.

Din acest punct de vedere, România poate beneficia de următoarele oportunități:

- asigurarea securității naționale având în vedere prevederile art. 5 al Tratatului Atlanticului de Nord;
- sporirea graduală a contribuției României la efortul de apărare colectivă;
- participarea la deciziile Consiliului de Securitate al ONU și implicarea în deciziile acestei instituții;
- rol important în stabilitatea regională și subregională (europeană și în mod pregnant, în zona balcanică);
- consolidarea statului de drept, dezvoltarea politico-economică și asigurarea prosperității.

Construcția statutului european și euroatlantic al României reprezintă o altă direcție prioritară de acțiune pe care trebuie canalizate eforturile politice, organizatorice și financiare ale autorităților publice și instituțiilor de securitate.

Alianța Nord-Atlantică – organizație bazată pe comunitatea de valori și interese care se adaptează constant noilor riscuri și amenințări – rămâne principala structură de apărare colectivă capabilă să garanteze securitatea democratică.

Garanțiile de securitate de care beneficiem în cadrul NATO – expresie a solidarității euroatlantice – sunt cele mai solide din istoria României. În ultimul deceniu, organizația și-a dovedit viabilitatea, capacitatea de transformare și de extindere, spre a face față noilor riscuri și amenințări. Cooperarea cu statele membre, cu țările participante la programul de Parteneriat pentru Pace și la inițiativele de cooperare regională constituie, pentru România, garanția consolidării securității în spațiul euroatlantic și în zonele adiacente și șansa împărțirii echitabile a riscurilor, costurilor și avantajelor. Dobândirea calității de membru al NATO a adus României certitudini în domeniul securității sale, garanții reale de apărare, accesul la procesul de decizie privind securitatea euroatlantică, dar și obligații corespunzătoare.

În contextul aceluiași evoluții, România își va intensifica eforturile privind racordarea la structurile de securitate ale Uniunii Europene, în condițiile în care organizația promovează o politică externă, de securitate și de apărare comună, care dincolo de dificultățile inerente unui proces atât de complex, avansează în direcția dezvoltării și consolidării cooperării transatlantice. Această cooperare vizează, îndeosebi armonizarea contribuției la întărirea păcii și securității internaționale, la lupta împotriva terorismului și proliferării, la soluționarea situațiilor de criză din Europa, Orientul Apropiat și alte zone ale lumii.

Ca parte a acestui spațiu geopolitic, România este conștientă că securitatea comunității euroatlantice este indivizibilă iar relația transatlantică este fundamentul acesteia. În concordanță cu o astfel de abordare, România sprijină activ demersurile vizând reconstrucția și dinamizarea acestei relații, necesitatea unei transformări profunde a Alianței, complementaritatea funcțională în materie de securitate și apărare a NATO și Uniunii Europene, ca și nevoia de evitare a paralelismelor, duplicărilor și a concurenței în domeniul capacităților, structurilor de comandă, strategiilor și doctrinelor.

Cooperarea României cu statele membre ale celor două organizații se va desfășura în conformitate cu valorile și interesele naționale, armonizate cu setul de valori și interese pe care cele două organizații democratice le promovează, cu principiile de acțiune ale NATO și UE.

Procesele de aderare a României la NATO și de integrare în Uniunea Europeană determină modificări substanțiale ale statutului și identității sale strategice. Din această perspectivă, dinamica dezvoltării identității europene și euroatlantice a României, precum și cea referitoare la configurarea unui profil corespunzător potențialului său geostrategic, vor fi reprojecțate la nivel structural și promovate într-un ritm accelerat. Calitatea de membru implică, în

mod obligatoriu, configurarea treptată a unui rol specific și activ al României în cadrul celor două organizații și asigurarea resurselor necesare pentru îndeplinirea acestui rol.

În acest sens, România va acționa pentru perfecționarea coordonării politice și strategice a eforturilor de securitate ale celor două organizații, pe baza valorilor și intereselor comune, cu menținerea rolului fundamental al Alianței în apărarea colectivă și securitatea euroatlantică, și creșterea contribuției Uniunii Europene la îndeplinirea scopurilor comune, îndeosebi în: planul securității paneuropene, euroasiatice, în Orientul Mijlociu și pe continentul african. În acest context, concomitent cu menținerea unui interes major pentru consolidarea capacităților și mecanismelor de apărare colectivă ale Alianței și crearea noilor capacități apte să permită creșterea contribuției sale la pacea și securitatea globală, România va sprijini întărirea rolului politic și de forum de consultări al NATO și sporirea dimensiunii specifice de securitate și apărare a Uniunii Europene, considerând că acestea constituie cea mai eficientă cale de abordare a strategiei globale de contracarare a noilor riscuri și amenințări la adresa securității arealului euroatlantic. România va lua parte activă la procesul decizional și la dezvoltările conceptuale în cadrul Alianței și își va îndeplini angajamentele asumate atât în privința contribuției cu forțe puse la dispoziția organizației, cât și a participării la operațiunile de gestionare a crizelor sub autoritatea NATO, la acțiunile consacrate contracarării terorismului și proliferării armelor de distrugere în masă, precum și la procesele de reconstrucție a păcii și de promovare a democrației.

În ceea ce privește Uniunea Europeană, România va susține dezvoltarea politicii externe și de securitate comună și a politicii europene de securitate și apărare, inclusiv prin creșterea contribuției la capacitățile militare și la cele destinate combaterii terorismului și gestiunii urgențelor civile în spațiul unional. În acest scop, România își va spori participarea la promovarea democrației, păcii, securității și prosperității în cadrul politicii de vecinătate și la operațiunile de gestionare a crizelor regionale și de securizare a fluxurilor energetice și comerciale. Un rol important va reveni aplicării ferme a principiilor și urmării atente a obiectivelor Politicii Europene de Vecinătate, precum și a utilizării eficiente a Instrumentului European de Vecinătate. Ele trebuie să devină modalități prioritare de sporire a contribuției la asigurarea unui mediu stabil și sigur în regiunea estică, sud estică și pontică, prin derularea de proiecte vizând dezvoltarea ariilor transfrontaliere de interes major pentru securitatea națională.

Concomitent, țara noastră va acorda o atenție sporită și va aloca resurse adecvate pentru protecția eficientă a frontierelor sale, pornind de la premisa că, pe de o parte, aceasta constituie o responsabilitate majoră de securitate națională și, pe de altă parte, îndeplinirea unei obligații importante față de Alianța Nord-Atlantică și Uniunea Europeană. În îndeplinirea

obligățiilor privind securizarea frontierei, România urmărește atât creșterea gradului de securitate al cetățenilor săi și cei ai Europei, cât și transformarea granițelor sale într-o punte activă de cooperare și comunicare cu noile democrații din vecinătatea estică a Uniunii Europene.

Situată la zona de frontieră a NATO, România trebuie să devină un avanpost al Alianței Nord-Atlantice, și în același timp, un factor de multiplicare a strategiei NATO în regiunea Mării Negre, a Caucazului și în spațiul CSI.

Armata României, care din anul 2007 este o armată profesionistă, interoperabilă cu forțele NATO și capabilă să participe la misiuni dintr-un spectru foarte larg, va trebui să devină, în această regiune, un model de reformă în domeniul militar.

România va sprijini în continuare consolidarea legăturii transatlantice, întărirea rolului politic al NATO și sporirea dimensiunii de securitate și apărare a UE, considerând că acestea constituie direcții ale unei strategii globale de contracarare a riscurilor și amenințărilor la adresa securității spațiului euroatlantic. Țara noastră va susține promovarea complementarității NATO-UE și va pleda pentru evitarea paralelismelor instituționale prin consolidarea formulelor de dialog și cooperare existente la nivelul celor două organizații.

România va participa, de asemenea, activ la procesul decizional și dezvoltările conceptuale în cadrul NATO și își va îndeplini angajamentele asumate ca stat aliat atât în privința contribuției cu forțe puse la dispoziția Alianței, cât și a participării la operațiunile de gestionare a crizelor desfășurate de NATO.

În ceea ce privește Uniunea Europeană, Consiliul va susține dezvoltarea politicii externe și de securitate comună și a politicii europene de securitate și apărare, inclusiv prin sporirea contribuției la capacitățile militare și civile ale UE și consolidarea participării la operațiunile UE de gestionare a crizelor.

România trebuie să joace un rol determinant în procesul de definire și implementare a politicilor stabilizatoare ale NATO și UE față de vecinătatea est și sud-est europeană, în calitatea sa de stat aflat într-o zonă de importanță strategică pentru aceste organizații.